

Sekretessen hotas om vi skall anmäla trafikfarliga bilförare

Hur många gravt alkoholpåverkade patienter har jag inte haft under mina jourer? Om läkare i framtiden riskerar att anmälas till HSAN om de »flagrant missar att anmäla trafikfarliga patienter«, ja, då är det väl lika bra att anmäla såväl rubb som stubb. Hellre anmäla tio gånger för mycket än en gång för lite, och riskera publicering, med namn och allt, i kvällspressen.

För våra patienter är i regel läkaren en auktoritet. Det kan vi utnyttja genom att ägna några minuter åt att tala om för honom varför han tills vidare skall avstå från att köra bil. Min erfarenhet är att det överväldigande flertalet av de äldre själva inser när det är dags att sluta köra, med eller utan påtryckningar från anhöriga.

I Läkartidningen 49/2005 (sidan 3761) står att läsa: »Minst 40 liv om året kan räddas om läkarna får bättre möjligheter att anmäla medicinskt olämpliga bilförare. Det hävdar Vägverket som i samråd med Socialstyrelsen utrett läkarnas anmälningsskyldighet. Totalt handlar det om tiotusentals körkort som bör återkallas, troligen fler. (...) Enligt nuvarande körkortslag är läkaren skyldig att anmäla uppenbara fall till länsstyrelsen. I framtiden ska det enligt utredningen räcka med en välgrundad misstanke för att läkaren ska kunna agera. Och om patienten vägrar gå med på en föreslagen utredning, ska läkaren kunna anmäla detta till länsstyrelsen. (...) Vidare vill Socialstyrelsen utreda om läkare som flagrant missar att anmäla trafikfarliga patienter ska kunna anmälas till HSAN«. I artikeln nämns »bilförare med demenssjukdomar, strokepatienter och aktiva alkoholister« [1].

Det finns situationer då läkare är skyldig att lämna ut uppgifter om patienter. Det finns ett drygt femtiotal sådana sekretessbrytande regler som berör läkares verksamhet (www.lakarforbundet.se).

»Läkaren skall iakttaga tystlåtenhet om all information rörande enskild patient, såvida det inte äventyrar patientens väl.« (Från Sveriges läkarförbunds Ethiska regler.)

»Av vikt är inte minst att en konflikt mellan en juridisk regel och en etisk alltid bör lösas så, att den juridiska regeln står tillbaka för den etiska. Principen att man inte får göra vad som är moraliskt orätt, inte ens om lagen befäller en det, ligger i själva betydelsen av orden etisk och moralisk« [2].

Foto: Pressens Bild

Flertalet äldre inser själva när det är dags att sluta köra bil, anser skribenten.

Tänkvärda inlägg om sekretess av har även skrivits av Schöldström [3] och Wachtmeister [4].

Om nu riksdagen beslutar i enlighet med Vägverkets och Socialstyrelsens förslag, skall vi då inte respektera ett demokratiskt fattat beslut? Nej! Det finns högre värden än demokrati: den enskildes integritet.

Jag anser att Läkarförbundet skall se över nuvarande sekretessregler och arbeta för lagändringar.

Anmälningsskyldigheten bör hållas på en minimumnivå. Människor skall inte behöva vara rädda att förlora sitt körkort när de besöker läkare.

Tilltagande minnessvårigheter behöver inte bero på demenssjukdom. Orsaken kan vara »utbrändhet«, depression, endokrinologiska rubbningar, hjärtsjukdomar osv, dvs botbara tillstånd, medan patienten, och då även yngre sådana, inte sällan ger uttryck för farhågor om en begynnande demens.

Med en ökad anmälningsplikt riskerar vi att en del av dessa patienter drar sig för att gå till läkare, för att sedan, vid läkarbesöket, desimulera. Det är viktigt att få behålla sitt körkort, inte minst för självkänslan.

Patienter är inte alltid pålitliga. En deprimerad patient kan mycket väl överdriva sitt missbruk och svartteckna sig själv. Kommer den som vet med sig att han dagligen tar en drink eller två att vara villig att diskutera sina alkoholvanor med sin läkare, eller kommer han

ens att vilja söka hjälp om han vet att detta riskerar hans körkort innehav? Ofta har de starka tvivel på att de kommer att klara av att leva nyktert, ens med läkarhjälp. Att riskera körkortet genom att anförtra sig till sin läkare bäddar inte för en bra patient-läkarrelation. Och förlorar man sitt körkort, hur lätt är det sedan att få igen det?

Naturligtvis vill även jag förebygga att någon kör ihjäl fyraåriga Emma och hennes lillebror. Därför vill jag bidra med ett förslag till hur vi skall få en säkrare trafikmiljö. Satsa på utökad trafikövervakning inklusive stickprovsviss blåsning i alkometer, avkrävande av urinprov m m, för att fånga upp missbrukare m fl. En cannabismissbrukare kan mycket väl vara en kostymklädd medelålders man. Sammanför parkeringsvakterna i varje län till en mobil organisation med uppdrag att kontrollera all trafik. Det skulle avlasta polisen och så har man för övrigt gjort i Italien.

REFERENSER

1. Heldmark T. Ökade möjligheter för läkare att anmäla olämpliga bilförare. *Läkartidningen* 2005; 102:3761.
2. Hedenius I. Den medicinska etikens nödvändighet. *Läkartidningen* 1978;75: 211-5.
3. Schöldström U. Tystnadsplikt kontra samhällsnytta vid misstanke om rattfylleri. *Läkartidningen* 2004;101:3178.
4. Wachtmeister H. Befogad kritik mot bristande sekretess vid § 7-undersökningar. *Läkartidningen* 2002;99:318-9.